

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Transect-rapport 4217

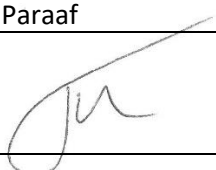
Schijf, Sint Antoniusstraat 32

Gemeente Rucphen (NB)

Archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend
Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

Auteur	T.S. van Cruchten, J. Rap
Versie	definitief
Projectcode	22060021
Datum	23-09-2022
Opdrachtgever	Aveco de Bondt
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Veldonderzoek	J. Rap (KNA Prospector MA)
Onderzoeksmelding	5281098100
Bevoegde overheid	Gemeente Rucphen
Adviseur bevoegde overheid	Regio-archeologen West-Brabant (RWB)
Status	Versie 1.1 beoordeeld door F. Timmermans op 01-09-2022
Beheer documentatie	Transect, Nieuwegein
Voorblad	Foto van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (16-08-2022)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales (Senior KNA Prospector)	19-08-2022	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Aveco de Bondt heeft Transect in augustus 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Sint Antoniusstraat 32 in Schijf (gemeente Rucphen). De aanleiding voor het onderzoek vormt de realisatie van een nieuw appartementencomplex in het gebied van circa 700 m², waarvoor een bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning vereist is.

Het archeologisch vooronderzoek bestaat hier uit een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend veldonderzoek (IVO). De vraagstelling van deze onderzoeken richt zich op het vaststellen en toetsen van de archeologische verwachting en de bepaling in hoeverre de voorgenomen ingrepen in het kader van de planvorming effect hebben op eventuele archeologische resten in het gebied.

- Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied op een terrasafzettingsswelling afgedekt door een dekzandswelling aan de rand van de historische kern van Schijf ligt. Voor de top van het dekzand geldt een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen. Vanaf de Late Middeleeuwen is een esdek opgebracht die een dikte heeft van minimaal 50 cm, gebaseerd op de kartering van hoge zwarte enkeerdgronden in het plangebied. Voor de Nieuwe Tijd geldt een lage archeologische verwachting aangezien er geen bebouwing zichtbaar is op historische kaarten. Sporen van landgebruik uit de Nieuwe Tijd kunnen wel worden verwacht. De bouw van de huidige bebouwing en de aanleg van nutsvoorzieningen hebben geleid tot een verstoring van de ondergrond van het plangebied tot dieptes van 80-120 cm -Mv.
- Tijdens het veldonderzoek is aangetoond dat het plangebied inderdaad ter plaatse van een dekzandswelling ligt. In boring 1 is een BC-horizont aanwezig in de top van het dekzand op een diepte van 35 cm -Mv (13,6 m +NAP), in de overige boringen is echter tot in de C-horizont sprake van een modern verstorings- of ophoogpakket met rood puin, industrieel wit aardewerk en draadnagels. Dit reikt tot een diepte van 45-95 cm -Mv (12,7-13,4 m +NAP), ter plaatse van de bestaande bebouwing reikt dit tot een diepte van 80-120 cm -Mv. Hierdoor is sprake van een sterk versnipperd en aangetast archeologisch relevant niveau en is sprake van een lager verwachting op de aanwezigheid van intacte archeologische resten uit alle periodes.

Advies

Voor het plangebied zijn in het kader van de voorgenomen sloop en nieuwbouw geen aanvullende maatregelen nodig. Geadviseerd wordt het plangebied voor wat betreft archeologie vrij te geven. Op het moment dat onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Rucphen).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport zal de bevoegde overheid (de gemeente Rucphen) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1. Aanleiding	1
2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	2
3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	3
4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	5
5. Beleidskader	6
6. Landschap, geomorfologie en bodem	7
7. Beschrijving bekende archeologische kenmerken	9
8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	15
9. Gespecificeerde archeologische verwachting	21
10. Resultaten veldonderzoek	23
11. Beantwoording onderzoeksvragen	25
12. Conclusie en Advies	26
13. Geraadpleegde bronnen	27
Bijlage 1: Plantekening	30
Bijlage 2: Archeologische beleidskaart van de gemeente Rucphen	31
Bijlage 3: Verwachtingen beleidskaart van de gemeente Rucphen	33
Bijlage 4: Geomorfologie	35
Bijlage 5: Hoogtekaart omgeving	36
Bijlage 6: Hoogtekaart plangebied	37
Bijlage 7: Bodemkaart	38
Bijlage 8: Archeologische informatie	39
Bijlage 9: Boorpuntenkaart	40
Bijlage 10: Foto's van boringen	41
Bijlage 11: Boorbeschrijvingen	42

1. Aanleiding

In opdracht van Aveco de Bondt heeft Transect¹ in augustus 2022 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Sint Antoniusstraat 32 in Schijf (gemeente Rucphen). De aanleiding voor het onderzoek vormt de realisatie van een nieuw appartementencomplex in het gebied, waarvoor een bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning vereist is.

In het plangebied geldt in het bestemmingsplan *Kom Schijf 2013* een Waarde – Archeologie 3 (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl). Vanwege deze aanduiding is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen, die groter zijn dan 100 m² en dieper dan 50 cm -Mv reiken. Dit betekent dat gezien de omvang van de voorgenomen van de toekomstige ontwikkeling (circa 700 m² met bodemingrepen dieper dan 50 cm -Mv) archeologisch vooronderzoek nodig is.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 en het door de RWB goedgekeurde Plan van Aanpak (Van Cruchten, 2022).

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK), archeologische monumenten, archeologische vonden en onderzoeken zijn opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit diverse historische kaarten. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologische en geomorfologische kaarten geraadpleegd. Tevens is op 04-08-2022 per e-mail contact opgenomen met de secretaris van heemkundekring *Swarter Scive*, zij hebben geen aanvullende informatie verstrekt.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O). De toegepaste methodiek in het veld wordt beschreven bij de beschrijving van de veldresultaten (Hoofdstuk 10).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

- Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?
- Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?
- In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?
- Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

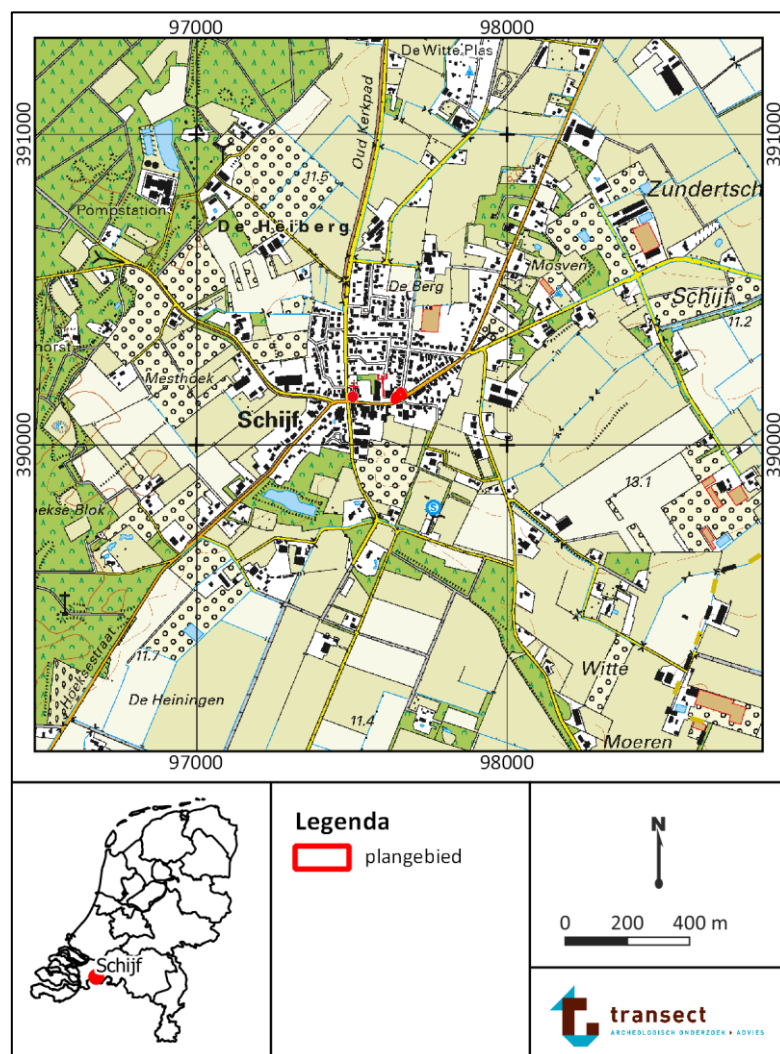
Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegde overheid een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4003 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.1 (KNA 4.1).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Rucphen
Plaats	Schijf
Toponiem	Sint Antoniusstraat 32
Kaartblad	49F
Centrumcoördinaat	97.651 / 390.162

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied ligt aan de Sint Antoniusstraat 32 in Schijf (gemeente Rucphen). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Kadastraal gezien omvat het plangebied de percelen RPN00 – I – 1230. De begrenzing wordt gevormd door de grenzen van het perceel dat herontwikkeld zal worden. Het plangebied is circa 700 m² groot, waarvan circa 270 m² bebouwd is ten tijde van het onderzoek. Het overige deel is in gebruik als verhard (parkeer-)terrein.

Figuur 1: Ligging van het plangebied op een topografische kaart uit 2019, bron: www.pdok.nl.

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Aanvraag omgevingsvergunning en bestemmingsplanwijziging
Oppervlakte plangebied	700 m ²
Planvorming	Nieuwbouw appartementencomplex
Omvang verstoringen	330 m ² appartementencomplex Sloop horecapand
Bodemverstorende werkzaamheden	Sloop- en graafwerkzaamheden
Diepte verstoring	Onbekend (>50 cm)

Het voornemen bestaat om in het plangebied de bestaande horecavoorziening met bovenwoning en een bijgebouw te slopen. Deze bebouwing heeft een gezamenlijke oppervlakte van 270 m² en is gefundeerd op balken die tot een diepte van 120 cm -Mv zijn aangebracht (bouwdossiers.westbrabantsarchief.nl). Hiervoor in de plaats zal een appartementengebouw worden gerealiseerd met acht appartementen voor particulieren. Tevens zullen bergingen en een parkeer gelegenheid worden gerealiseerd. Het nieuwe appartementencomplex zal een oppervlakte krijgen van 330 m². Een inrichtingstekening van de toekomstige situatie is weergegeven in bijlage 1. Om de herontwikkeling mogelijk te maken, zijn een bestemmingsplanwijziging en een omgevingsvergunning nodig, aangezien de voorgenomen ingrepen groter zijn dan door het bestemmingsplan wordt toegestaan. De bodemingrepen zullen naar verwachting het bodemarchief en daarmee eventueel aanwezige archeologische waarden aantasten. Hoe diep de ingrepen zullen reiken is echter nog niet bekend, aangezien de technische tekeningen voor de bebouwing nog worden opgesteld.

Er zijn geen effecten op het grondwaterpeil voorzien.

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Bestemmingsplanwijziging en aanvraag omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan <i>Kom Schijf (2013)</i>
Onderzoeksgrens	100 m ² en dieper dan 50 cm –Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Sinds juli 2016 (Erfgoedwet) is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2023 in werking zal treden.

In het bestemmingsplan “Kom Schijf 2013” heeft het plangebied Waarde – Archeologie 3 (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl). Deze waarde is gebaseerd op de gemeentelijke beleidskaart (Weterings-Korthorst et al., 2019; bijlage 2). Hierop heeft het plangebied een Waarde 2: historische kern, bekende archeologische vindplaatsen en relictten. Daarnaast is het plangebied op de gemeentelijke verwachtingskaart gekarteerd in een historische bewoningskern (bijlage 3; Timmermans et al, 2019).

Bij bouwwerken en/of bodemingrepen die groter zijn dan 100 m² én dieper reiken dan 50 cm -Mv is daarom archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk. Gezien het grotere verstoringsoppervlakte en -diepte betekent dat in dit geval er in het kader van bestemmingsplanwijziging en de aanvraag van een omgevingsvergunning een archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk is (zie hoofdstuk 4).

In het kader van de bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning dient de aanvrager een rapport aan de gemeente te overleggen, waarin de archeologische waarde van het plangebied naar het oordeel van Burgemeester en Wethouders in voldoende mate is vastgesteld. Afhankelijk van de uitkomsten van het archeologisch (voor-)onderzoek dat hiervoor nodig is, kunnen aan de ontwikkeling regels worden verbonden ter behoud van belangrijke archeologische waarden. Deze kunnen bestaan uit technische aanpassingen of een veiligstellende opgraving. Het archeologisch vooronderzoek kan hiertoe worden uitgebreid met een al dan niet gecombineerd karterend en waarderend onderzoek, zodat op basis van de KNA-waarderingssystematiek een waardestelling kan worden opgemaakt.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Zuidelijk zandgebied
Geomorfologie	Bebouwd gebied
Maaiveld	13,7 – 14,0 m NAP
Bodem	Hoge zwarte enkeerdgronden (kaartcode zEZ21)
Grondwater	GWT-VII

Landschapsgenese

Het plangebied ligt in het westelijke deel van het zuidelijke zandgebied, op het Kempisch Hoog (Berendsen, 2005; Tebbens; in Ball en Van Heeringen, 2006). Hier liggen aan of nabij het maaiveld afzettingen van de Formatie van Stramproy (de Mulder *et al.*, 2003; TNO, 2010). Deze sedimenten zijn in het Vroeg- en Midden-Pleistoceen voornamelijk afgezet door kleine rivieren die vanuit België in noordelijke en oostelijke richting afwaterden. Een deel van de afzettingen heeft een eolische oorsprong. Door de pleistocene zeespiegelbewegingen zijn rivierterrassen in de afzettingen ontstaan. In het Laat-Glaciaal (13.000 – 10.000 v. Chr.), is een dun pakket eolisch dekzand afgezet op de rivierterrassen (Stouthamer *et al.*, 2015). Dit dekzand vormt het Laagpakket van Wierden binnen de Formatie van Boxtel en vormt een potentieel archeologisch niveau, evenals de oudere terrassen van de Formatie van Stramproy. In een geologische boring op 330 m ten noorden en 300 m ten zuiden van het plangebied is tot een diepte van 1,7-2,0 m -Mv (10,8-11,3 m +NAP) het Laagpakket van Wierden aangetroffen, dat overgaat in de Formatie van Stramproy (bron: DINOLOket; www.dinoloket.nl; boring B49F0789 en B49F0782).

In het dekzand waren beekdalen aanwezig (Leenders, 2013). Volgens Vos et al (2018) en Timmermans e.a. (2019) lag het plangebied rond 9000 v. Chr. in een vlakte. Het dichtstbijzijnde beekdal lag op circa 1,5 km ten zuidoosten van het plangebied en waterde in noordoostelijke richting af. In het eerste deel van het Holoceen (vanaf circa 9700 v. Chr.) trad bodemvorming op in de pleistocene afzettingen, maar vanaf het Atlanticum is veen gevormd op het dekzand. In eerste instantie vond de veenvorming plaats in de beekdalen, maar rond 600 v. Chr. waren grote delen van West-Brabant bedekt door veen (Leenders, 2013). Alleen de hogere rivierterrassen bleven vrij van veen. Hierdoor werden grote delen van Noord-Brabant onaantrekkelijk voor bewoning.

Volgens de kaarten van Vos et al. (2018) is het plangebied reeds in het Neolithicum overgroeid geraakt met veen (vanaf ca. 2750 v. Chr.). Dit is ook opgenomen op de Turfatabank van de provincie Antwerpen². Op deze kaart is ook turfvaart zichtbaar die op 130 m ten zuidoosten heeft gelopen en het tracé van de huidige Pastoor van Ettenstraat, Scherpensbergsebaan en Zoeksedijk volgt. Volgens de paleogeografische kaarten was Schijf, met inbegrip van het plangebied, tot en met 1850 n. Chr. afgedekt, maar dit strookt niet met de historische ontwikkeling van Schijf (zie hoofdstuk 7 en 8).

Geomorfologie

Op de geomorfologische kaart is het plangebied niet gekarteerd vanwege de ligging in bebouwd gebied (bijlage 4, www.pdok.nl). Het plangebied is waarschijnlijk gelegen op een terrasafzettingsswelling met of zonder dekzand ligt (kaartcode L41), aangezien dit ten noorden, oosten en zuiden van de bebouwde kom is gekarteerd. Ten westen van het plangebied is een dekzandrug gekarteerd (kaartcode B53).

² <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dict/gis/digitale-kaarten.html>

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Op basis van het AHN valt af te leiden dat het maaiveld in het plangebied op 13,7-14,0 m NAP ligt (bron: www.ahn.nl; versie 4; bijlage 5 en 6). Het maaiveld binnen het plangebied loopt licht op richting het noorden. Dit hoogteverschil is hoogstwaarschijnlijk door het licht oplopen van de parkeerplaats in het plangebied richting te bebouwing. Aan het maaiveld in de omgeving van het plangebied is te zien dat het maaiveld in de bebouwde kom van Schijf hoger is gelegen dan ten noorden en zuiden ervan. De ligging van het hoger gelegen deel volgt de kartering van de terrasafzettingsswelling op de geomorfologische kaart. Het kan daarom worden geconcludeerd dat het plangebied inderdaad op een terrasafzettingsswelling met dekzand ligt.

Bodem en grondwatertrap

Volgens de bodemkaart zijn in het plangebied hoge zwarte enkeerdgronden te verwachten (kaartcode zEZ21, bijlage 7, www.pdok.nl). Deze gronden hebben een plaggendeck van minstens 50 cm dik, dat vanaf de Late Middeleeuwen is ontstaan door plaggenbemesting (De Bakker, 1966). Onder het eerddek zijn mogelijk nog restanten van podzolgronden in het dekzand aanwezig waarin de oorspronkelijke in- en uitspoelingslagen nog aanwezig zijn.

De grondwatertrap binnen het plangebied is gekarteerd als VII. Ter plaatse van de grondwatertrap VII ligt de Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG; winterpeil) altijd beneden 80 cm -Mv, er is geen Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG; zomerpeil) gekarteerd voor deze grondwatertrap. Dit houdt in dat onverbrande organische resten zoals hout, leer, bot- of plantmateriaal binnen 80 cm –Mv waarschijnlijk niet bewaard zijn gebleven. Deze zullen als gevolg van oxidatie en zure omstandigheden in de bodem waarschijnlijk al zijn afgebroken. Binnen 80 cm –Mv kunnen wel anorganische resten zoals vuursteen en aardewerk, of verbrande organische resten worden aangetroffen. Beneden 80 cm – Mv kunnen onverbrande organische resten theoretisch wel bewaard zijn gebleven.

7. Beschrijving bekende archeologische kenmerken

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Hoog
Archeologische waarden en/of informatie	Nee

Wettelijk beschermde status

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status.

Archeologische Monumentenkaart (AMK)

Het plangebied is niet opgenomen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK; Archis3).

Archeologische verwachting

Op de gemeentelijke beleidskaart en verwachtingskaart kent het plangebied een hoge archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied in de historische kern van Schijf (bijlage 2 en 3; Timmermans et al, 2019; Weterings-Korthorst et al, 2019).

Bekende archeologische waarden

In het plangebied zijn voor zover bekend in het verleden geen archeologische waarnemingen gedaan en heeft in het verleden niet eerder onderzoek plaatsgevonden.

In de omgeving van het plangebied is wel informatie bekend (bijlage 8; Archis3). Hiervan is een overzicht gegeven in tabel 1.

Informatie uit overige bronnen

Er is geen aanvullende informatie uit overige bronnen verkregen.

Archeologisch gezien valt uit de resultaten van de reeds uitgevoerde onderzoeken in de omgeving af te leiden dat er op korte afstand van het plangebied veel onderzoeken zijn uitgevoerd. In een groot deel van de booronderzoeken hangt archeologische verwachting af van de diepte van moderne verstoringen. Dit is met name het geval in de kern van Schijf. Ondanks de ligging in bebouwd gebied, is in meerdere onderzoeken een intacte dekzandbodem aangetroffen. Bij gravend onderzoek zijn er vindplaatsen bekend uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, met name uit de periode vanaf het ontstaan van het dorp Schijf.

Tabel 1: Overzicht van de archeologische informatie rondom het plangebied (<500 m).

Zaak-ID	Toponiem	Afstand-windrichting	Bevindingen	Bron
2336131100	Sint Antoniusstraat 36-38	10 m ten westen	In 2011 is een bureauonderzoek opgesteld naar aanleiding van de bouw van een nieuwe supermarkt. Hierbij is een hoge verwachting voorgesteld op het aantreffen van archeologische resten uit de periode Paleolithicum – Late Middeleeuwen in de top van het dekzand. Er is geadviseerd een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.	Boschloo (2011)
2336934100	Sint Antoniusstraat 36-38	10 m ten westen	In 2011 is naar aanleiding van het bovengenoemde bureauonderzoek een booronderzoek uitgevoerd. Hierbij is in twee boringen een akkerdek aangetroffen met een dikte van 10-20 cm. In één boring is in het dekzand een B-horizont in het dekzand aangetroffen. De overige drie boringen waren tot in de C-horizont van het dekzand verstoord. Op basis hiervan is vrijgave van het plangebied geadviseerd.	Ras (2011b)
2208540100	Sint Antoniusstraat 35	35 m ten zuiden	In 2008 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen uitbreiding van bestaande bebouwing. In het bureauonderzoek is een hoge verwachting opgesteld voor de periode Paleolithicum – Nieuwe Tijd voor de top van het dekzand. Bij het veldonderzoek is gebleken dat het dekzand inderdaad is afgedekt door een esdek, maar dat de top van het dekzand verstoord is geraakt. Hierdoor is de archeologische verwachting bijgesteld naar laag.	Ras (2008)
2197411100	Sint Antoniusstraat 51	115 m ten westen	In 2008 is een bureauonderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen realisatie van een appartementencomplex. Hierbij is een verwachting opgesteld dat eventueel aanwezige archeologische resten aanwezig zijn onder een esdek van 30-100 cm dik. Aangezien ter plekke van de nieuwbouw een verstoring wordt verwacht van	Klooster en Boschloo (2008)

			meer dan 100 cm dik, is de archeologische verwachting bijgesteld naar laag.	
2193994100	Zoeksestraat 5a-7	145 m ten zuidwesten	Op deze locatie is een booronderzoek uitgevoerd waarvan de rapportage niet beschikbaar is in Archis of Dans Easy.	-
2194269100	Zoeksestraat	170 m ten zuidwesten	In 2009 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen bouw van 19 woningen. Hierbij is in het bureauonderzoek een hoge archeologische verwachting opgesteld voor de top van het dekzand. Deze verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen is gehandhaafd naar aanleiding van het booronderzoek. Hierbij is namelijk onder een esdek met een dikte van 40-85 cm. In het dekzand was nog een B-horizont aanwezig. De top van het dekzand lag tussen 60 en 165 cm - Mv.	Wilgen (2009a)
2225397100	Zoeksestraat	170 m ten zuidwesten	Naar aanleiding van het bovengenoemde vooronderzoek is in 2009 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn mogelijke sporen van een ontginningsboerderij gevonden die op basis van aardewerk wordt gedateerd in de 14 ^e of 15 ^e eeuw. Deze sporen bestaan uit een deel van een huisplattegrond en een deel van het daartoe behorende erf. Gezien de ligging van de boerderij aan de turfvaart (de Vlotte Vaart of Vlettevaart) kan het ook een arbeiderswoning of de woning van de sluiswachter kunnen zijn.	Wilgen (2009b)
2246051100	Zoeksestraat	185 m ten zuidwesten	Naar aanleiding van het bovengenoemde proefsleuvenonderzoek is een opgraving uitgevoerd in de zones waar de vindplaats niet in situ behouden kon worden. Tijdens de opgraving is een volledige huisplattegrond uit de Late Middeleeuwen/Nieuwe Tijd A, twee mogelijke hutkommen en een spieker gevonden. Op deze locatie	Wilgen (2011)

			heeft een sluiswachter in de tweede helft van de 15 ^e eeuw en de eerste helft van de 16 ^e eeuw gewoond en gewerkt.	
4986607100	Zoeksestraat	225 m ten zuidwesten	In 2021 is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouw van 9 woningen. Hierbij zijn sporen van landgebruik uit de 19 ^e en 20 ^e eeuw gevonden in de vorm van karrensporen en (berm)greppels op de plaats waar het Schooijers straatje lag. Deze resten zijn als niet behoudenswaardig gewaardeerd.	Stoots (2021)
5072628100	-	250 m ten zuidwesten	. In 2021 is een booronderzoek uitgevoerd waarvan enkel de eerste bevindingen bekend zijn in Archis. Aangezien in het oostelijke deel van het plangebied een intacte podzolbodem is aangetroffen, wordt geadviseerd hier vervolgonderzoek uit te voeren.	-
5006880100	Hoeksestraat tussen 15a en 17	400 m ten zuidwesten	In 2021 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen realisatie van woning en bijgebouw. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat de ondergrond in het plangebied sterk verstoord is geraakt tot een diepte van 60-105 cm -Mv. Op basis hiervan is de archeologische verwachting bijgesteld naar laag.	Rap (2021)
2235173100	-	375 m ten westen	Rapportage van het booronderzoek is niet beschikbaar in Archis of Dans Easy.	-
5119551100	Roosendaalsebaan tussen 20 en 24	385 m ten noordwesten	In 2021 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de omzetting van agrarische grond naar woningen. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat het plangebied zich bevindt op de flank van een dekzandrug. Vanaf een diepte van 40-70 cm -Mv is een intacte top van het dekzand aangetroffen. Aangezien er geen E-horizont is aangetroffen, is een lage verwachting opgesteld voor de periode Laat-Paleolithicum – Mesolithicum. Voor de periode	Verboom-Jansen en Rap (2021)

			Neolithicum – Late Middeleeuwen is een hoge verwachting opgesteld.	
2336942100	De Berg	310 m ten noorden	In 2011 is een booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouw van woningen. Hierbij is een intacte top van het dekzand aangetroffen onder een esdek van 35-65 cm dik. In het dekzand is in meerdere boringen nog een B-horizont aangetroffen. Daarnaast zijn in één van de boringen op een diepte van 80 cm -Mv baksteenfragmenten aangetroffen. Op deze locatie werd historische bebouwing verwacht.	Ras (2011a)
4662233100	Berg van Trijp	310 m ten noorden	Op basis van bovenstaand onderzoek is in 2019 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn resten van historische bebouwing aangetroffen. Het betreft waarschijnlijk een huis uit de Nieuwe Tijd, waarvan de paalsporen en gebinten bewaard zijn gebleven. Deze bewoning dateert vermoedelijk uit de periode tussen 1680 en begin 20 ^e eeuw. De vindplaats is als behoudenswaardig gewaardeerd.	Sonneveld en Van den Berg (2019)
4565285100	Hoekvensedreef (nabij nr. 6)	320 m ten zuidoosten	In 2017 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van het voornemen om een nieuwe woning te realiseren. Tijdens het booronderzoek is gebleken dat het dekzand grotendeels intact is. Tijdens karterende boringen zijn enkele aardewerkscherven gevonden. Op basis hiervan is geconcludeerd dat er geen sprake is van een vuursteenvindplaats, maar dat er wel een vindplaats aanwezig is uit de periode Neolithicum-Late Bronstijd en Late Middeleeuwen.	Van Putten (2017)
4002999100	Scherpenbergsebaan ten noorden van nr. 2	280 m ten noordoosten	In 2016 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouw van een woning. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat het dekzand grotendeels verploegd	Schorn (2016)

			is geraakt. De archeologische verwachting is op basis hiervan bijgesteld naar laag.	
3981064100	Scherpenbergsebaan tussen nr. 2 en 6	375 m ten noordoosten	In 2016 is een bureau- en booronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouw van een woning. Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat de ondergrond in het plangebied is afgegraven tot een diepte van 60-90 cm -Mv. Op basis hiervan is een lage archeologische verwachting opgesteld.	Schorn en Nillesen (2016)

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Landschapstype	Zandgebied
Cultuurhistorische elementen	Nee
Aard historisch landgebruik	Bouwland
Historische bebouwing aanwezig	Nee
Bebouwing van cultuurhistorische waarde	Nee

Het grondgebruik, dat over de jaren heen in het plangebied heeft plaatsgevonden, kan zijn sporen in de ondergrond hebben achtergelaten. Enerzijds herbergen oude kaarten informatie omtrent voormalig landgebruik die inzicht kan geven in de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen (bijvoorbeeld historische boerenplaatsen en wegen), maar anderzijds ook in de negatieve effecten, die landgebruik op de oorspronkelijke bodem heeft gehad (en daarmee op eventueel aanwezige archeologische resten). Met dit laatste wordt niet alleen bedoeld op omwerking van de bodem door omwoeling, egalisatie, ontgraving en sanering, maar ook ophoging en ontwatering die kunnen hebben geleid tot verkleuring, verdroging en verstikking van de bodem.

Historische achtergronden van het cultuurlandschap en -situatie

Het plangebied ligt in de historische kern van Schijf. Op de Turfatabank-kaart ligt het plangebied in een veengebied met weinig beken (Leur-Nieuwmoer)³. Het veengebied rondom Schijf is vanaf de 14^e en het begin van de 15^e eeuw ontgonnen. Op 135 m ten zuidoosten van het plangebied lag de voormalige Oudenboschervaart (tegenwoordig Scherpenbergsebaan), een turfvaart die gebruikt werd tijdens de ontginning.

Op de oudst geraadpleegde kaart van het plangebied, de Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 (figuur 2) is het plangebied onbebouwd, maar komen wel diverse wegen bij elkaar. Volgens de bijbehorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafels (OAT) was het plangebied toen in gebruik als bouwland. Op deze kaart ligt de Sint Antoniusstraat al op de huidige positie. Op historische kaarten uit de rest van de 19^e eeuw en de eerste helft van de 20^e eeuw blijft het plangebied onbebouwd (figuren 3-5). Op topografische kaarten uit de tweede helft van de 20^e eeuw is voor het eerst bebouwing zichtbaar in het plangebied (figuren 6-8). Volgens de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) is het horecapand in het plangebied in 1975 gebouwd en het bijgebouw in 1978.

Militair Erfgoed

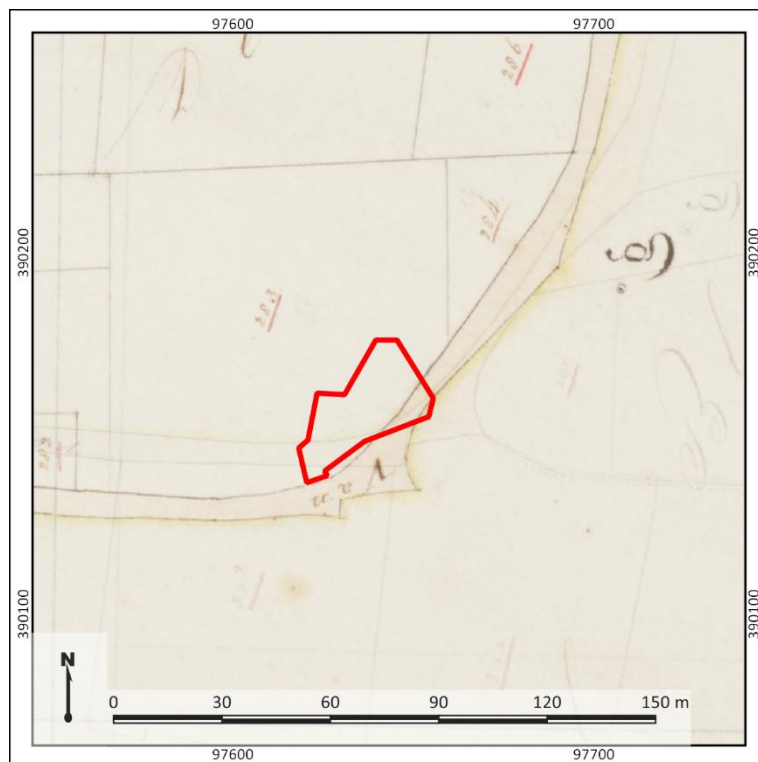
Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) is het plangebied niet aangeduid als aandachtsgebied. Ook zijn er geen verwachtingen op militaire objecten, raketinslagen of aan de Wereldoorlogen gerelateerde verschijnselen (bronnen: www.ikme.nl; www.vergeltungswaffen.nl, www.bunkerinfo.nl; www.tracesofwar.com, www.explosievenopsparing.nl, www.bhic.nl). Wel maakt www.vergeltungswaffen.nl melding van twee inslagen van zowel een V1 als een V2 raket op circa 170 m ten noorden van het plangebied.

Huidig gebruik en bodemverstoringen

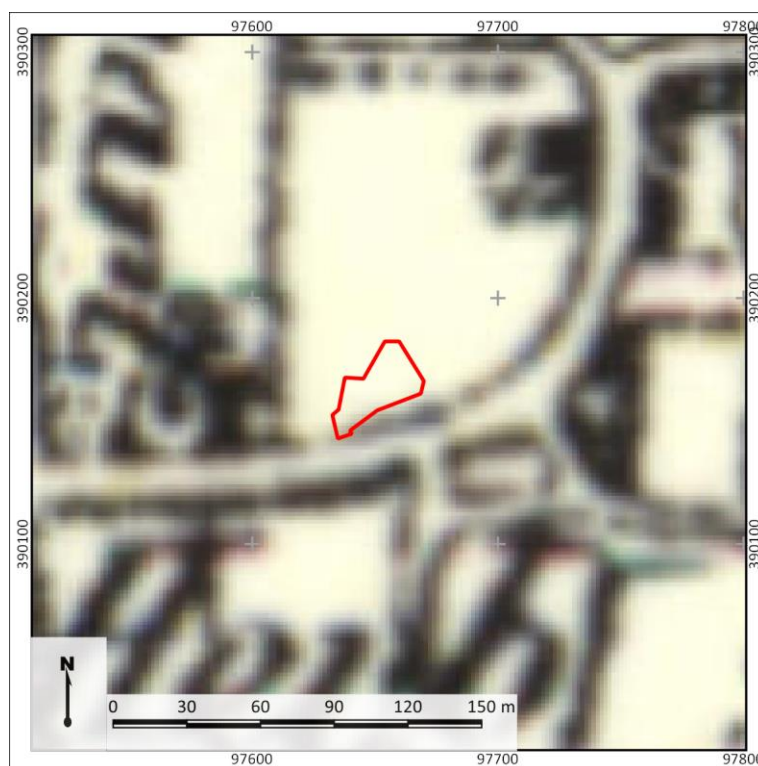
Het plangebied is ten tijde van het onderzoek bebouwd met een horecavoorziening, een bijgebouw en een parkeerplaats. De bouw van de twee gebouwen met een oppervlakte van circa 270 m² heeft geleid tot een verstoring van de ondergrond van het plangebied. Er zijn alleen bouwtekeningen beschikbaar voor de horecavoorziening in het westen, waaruit blijkt dat dit pand is gefundeerd op

³ <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dict/gis/digitale-kaarten.html>

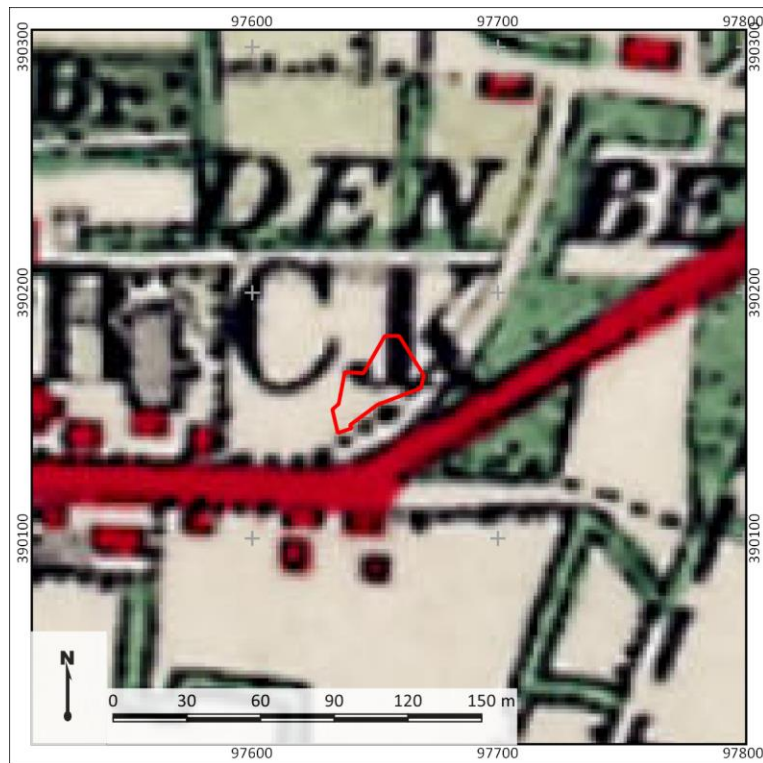
balken tot een diepte van 120 cm -Mv. Onder de parkeerplaats, zijn kabels en leidingen gelegen die eveneens tot een verstoring van de bodem hebben geleid (bron: KLIC; zie bijlage 9). Kabels en leidingen liggen doorgaans op een diepte van 80-100 cm -Mv. Er heeft in het plangebied niet eerder milieukundig bodemonderzoek plaatsgevonden (www.noord-brabant.omgevingsrapportage.nl). Het plangebied staat verder niet op de provinciale ontgrondingenkaart aangeduid, waardoor het onwaarschijnlijk is dat in de periode 1950-1998 zandwinning plaats heeft gevonden in het plangebied (Noord-Brabant, 2005; niet als kaartbeeld opgenomen). Andere aanwijzingen voor bodemverstoringen in het terrein zijn er niet.

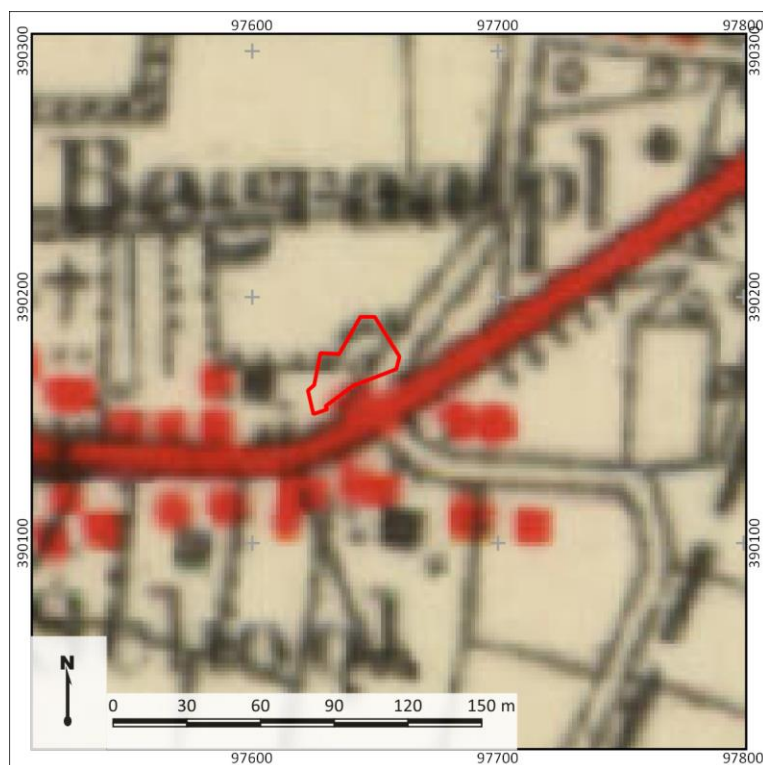
Figuur 2. Uitsnede van de Minuut uit 1811-1832. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Figuur 3. Uitsnede van een topografische kaart uit 1866 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 4. Uitsnede van een topografische kaart uit 1925 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

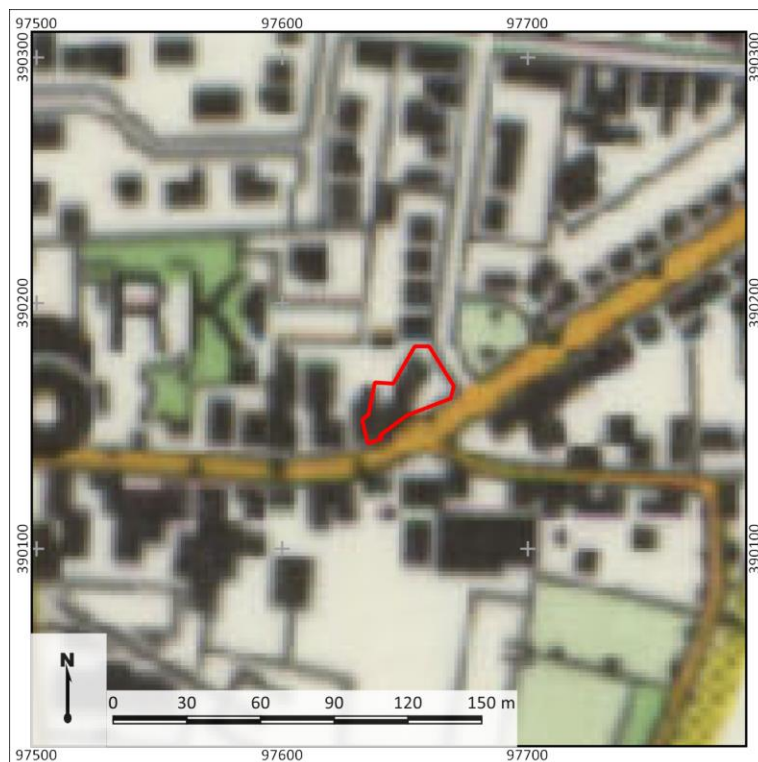
Figuur 5. Uitsnede van een topografische kaart uit 1940 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

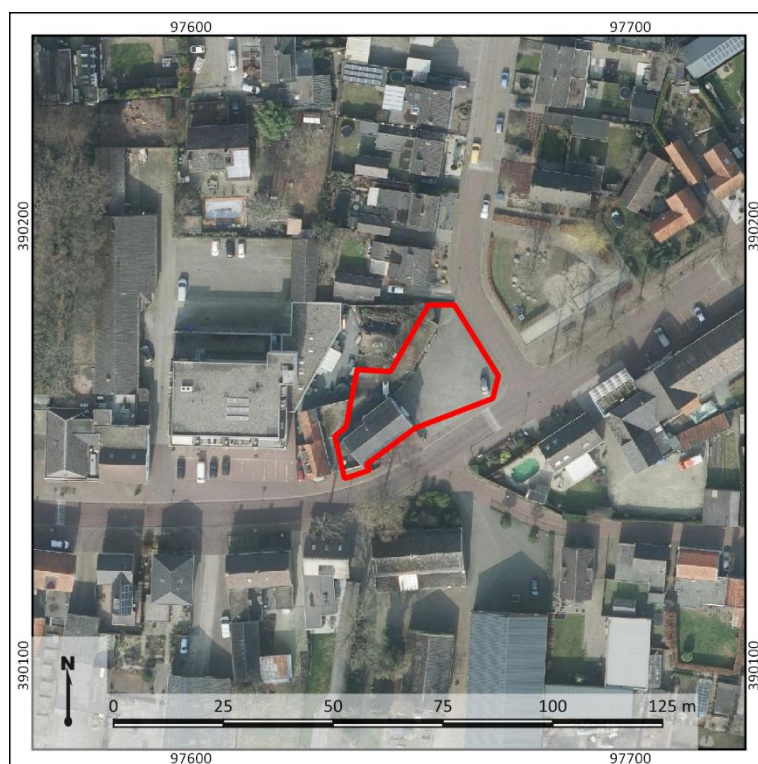
Figuur 6. Uitsnede van een topografische kaart uit 1963 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 7. Uitsnede van een topografische kaart uit 1975 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 8. Uitsnede van een topografische kaart uit 1995 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 9. Uitsnede van een luchtfoto uit 2021. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.pdok.nl).

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied op een terrasafzettingsswelling in de historische kern van Schijf ligt op een punt waar meerdere wegen bij elkaar komen. Naar verwachting is de terrasafzettingsswelling afgedekt met dekzand. Voor de top van het dekzand geldt een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen. Vanaf de Late Middeleeuwen is een esdek opgebracht dat een dikte heeft van minimaal 50 cm, gebaseerd op de kartering van hoge zwarte enkeerdgronden in het plangebied. Voor de Nieuwe Tijd geldt een lage archeologische verwachting aangezien er geen bebouwing zichtbaar is op historische kaarten. Sporen van landgebruik uit de Nieuwe Tijd kunnen wel worden verwacht. De bouw van de huidige bebouwing en de aanleg van nutsvoorzieningen hebben geleid tot een verstoring van de ondergrond van het plangebied tot maximaal 120 cm -Mv. Het is echter niet bekend of deze de top van het dekzand of de terrasafzettingen hebben verstoord.

Stratigrafische positie

Archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen bevinden zich in de top van het dekzand. Indien aanwezig, bevindt dit zich op een diepte van minimaal 50 cm -Mv.

Complextypen

In het plangebied kunnen nederzettingssporen worden aangetroffen, hetzij in de vorm van (seizoensgebonden) jachtkampementen, hetzij in de vorm van huisplaatsen (boerderijen). Jachtkampementen kenmerken zich door een dichte vondstenconcentratie van onder andere fragmenten bewerkt vuursteen, hetgeen met name afhankelijk is van de langdurigheid en/of intensiteit van eventuele bewoning op die plek. De omvang ervan kan variëren tussen circa 100 en 1000 m². De aanwezigheid hiervan is in eerste instantie afhankelijk van de intactheid van de top van het dekzand in het gebied.

Wat betreft huisplaatsen kenmerken door grondsporen zoals palen van structuren (huizen, bijgebouwen) en afval- en beerkuilen en waterputten. Hierin kunnen afvalresten aanwezig in de vorm van aardewerk, al dan niet verbrand bot en baksteenresten.

De gespecificeerde archeologische verwachting is nader weergegeven in onderstaande tabel 2.

Prospectiekenmerken, zoekstrategie en advies

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verworven resultaten is het in eerste instantie de vraag in hoeverre in het plangebied nog archeologisch relevante niveaus aanwezig zijn. Het archeologisch relevante niveau, de top van het dekzand en de terrasafzettingen, kunnen namelijk als gevolg van de bouw van de bestaande bebouwing en de aanleg van nutsvoorzieningen verstoord zijn geraakt. Dit kan echter alleen vastgesteld worden als bekend is hoe diep de top van het dekzand is gelegen en tot hoe diep de verstoringen reiken. Dit is bepalend voor het vaststellen van de archeologische verwachting. Om dit te kunnen toetsen, dient de lithologische opbouw van de ondergrond en de mate van intactheid van de bodem te worden vastgelegd. Dit kan plaatsvinden door middel van een verkennend booronderzoek. Op grond van dit onderzoek kan dan een uitspraak worden gedaan of en in hoeverre archeologische resten te verwachten zijn.

Tabel 2: Gespecificeerde archeologische verwachtingstabel

Archeologische verwachting			Reden	
1	Datering	Hoog	Laat-Paleolithicum-Late Middeleeuwen	Resten bevinden zich in de top van het dekzand. Het is onbekend of dekzand in het plangebied nog intact aanwezig gaat zijn.
		Laag	Nieuwe Tijd	Het plangebied ligt in de historische kern van Schijf. Op historische kaarten is echter geen bebouwing zichtbaar. Daarom is de verwachting voor de Nieuwe Tijd laag. Sporen van landgebruik kunnen echter wel aanwezig zijn. Aangezien het plangebied ter plaatse van een samenkomst van wegen ligt, kunnen dit mogelijk greppels of ingerichte gemeenschappelijke ruimtes zijn (meenten)
2	Complexiteit	Nederzettingen (jachtkamp), huisplaatsen, sporen van landgebruik		
3	Omvang	100-1000 m² (omvang jachtkamp); 500-2000 m² (omvang huisplaats, algemeen)		
4	Diepteligging	Indien aanwezig; top van het dekzand, onder een esdek met een dikte van minimaal 50 cm		
5	Gaafheid en conservering	-	De bouw van de bestaande bebouwing (tot 120 cm -Mv) en de aanleg van nutsvoorzieningen (tot circa 100 cm -Mv) heeft naar verwachting geleid tot een verstoring van de bodem.	
6	Locatie	Onbekend, op dit moment het hele plangebied.		
7	Uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren)	Vindplaatsen kenmerken zich naar verwachting door vondsten of cultuurlagen.		
8	Mogelijke verstoringen	De bouw van de bestaande bebouwing (tot 120 cm -Mv) en de aanleg van nutsvoorzieningen (tot circa 100 cm -Mv) heeft naar verwachting geleid tot een verstoring van de bodem.		

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd (conform het Plan van Aanpak; Van Cruchten, 2022). De boringen zijn daarbij gebruikt om zowel de mate van intactheid van de bodem als de bodemopbouw zelf te bepalen. In totaal zijn in het plangebied vijf boringen gezet (boring 1-5).

De boringen hebben een diepte tot maximaal 120 cm –Mv (30 cm in de C-horizont) en zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn gefotografeerd en beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Deze foto's en beschrijvingen zijn terug te vinden in bijlage 10 en 11.

De boringen zijn gelijkmatig in het plangebied verdeeld over de onbebouwde delen van het plangebied. De locatie van de boringen is opgenomen in bijlage 9. De locatie van de boorpunten is met een meetlint bepaald aan de hand van bestaande topografische elementen, de hoogte is aan de hand van het AHN bepaald.

Veldwaarnemingen

Het te onderzoeken deel van het plangebied is volledig bestraat met klinkers. Het maaiveld daalt geleidelijk in zuidelijke richting. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek zijn weergegeven in figuur 10.

Figuur 10. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (10-08-2022). Links een zicht richting het oosten vanaf boorpunt 5, rechts een zicht richting het oosten vanaf boorpunt 2. Fotograaf: J. Rap.

Bodemopbouw en lithologie

De diepst aangetroffen afzettingen bestaan uit witgeel tot geelgrijs sterk siltig zeer fijn zand, dat goed gesorteerd is. Hierin zijn fijne roestvlekken aanwezig. Dit zand is geïnterpreteerd als het Oud Dekzand. De bovenzijde van het Oud Dekzand is zeer scherp begrensd. Opvallend is dat ter plaats van boring 1 sprake is van een zeer zwak humeuze top van dit Oud Dekzand, dit betreft waarschijnlijk een slecht ontwikkelde BC-horizont, aangetroffen vanaf 35 cm -Mv (13,6 m +NAP). In boringen 3-5 is direct de grijze tot lichtgeelgrijze C-horizont aangetroffen vanaf een diepte van 45-95 cm -Mv (12,7-13,4 m +NAP).

Direct op het Oud Dekzand ligt een laag matig humeus donkergrijsbruin tot donkerbruingrijs matig siltig en matig fijn zand. Hierin is donkerrood en rood puin aanwezig, evenals industrieel wit aardewerk en draadnagels. Waarschijnlijk betreft dit een ophooglaag uit de late 19^e of de 20^e eeuw. Deze ophooglaag is aangetroffen vanaf de onderzijde van de bestrating en straatzand, vanaf ongeveer 10-25 cm -Mv (13,6-13,8 m +NAP) tot een diepte van maximaal 35-95 cm -Mv (12,7-13,6 m +NAP). Boring 2 is gestaakt in deze laag op een diepte van 90 cm -Mv (12,8 m +NAP) op een stuk baksteenpuin.

Archeologische indicatoren

De opgeboorde grondmonsters zijn te velde doorzocht op de aanwezigheid van archeologische en ecologische indicatoren. Er is echter uitsluitend modern materiaal waargenomen.

Interpretatie

Tijdens het veldwerk is aangetoond dat het plangebied ter plaatse van een zone met relatief ondiep gelegen Oud Dekzand ligt. In het aangetroffen Oud Dekzand is alleen ter plaatse van boring 1 nog sprake van een restant van bodemvorming (BC-horizont), in de overige boringen is direct de C-horizont aangetroffen op een diepte van 30 cm of meer dan de aangetroffen BC-horizont. Daardoor is naar alle waarschijnlijkheid sprake van een sterk versnipperd archeologisch relevant niveau, dat ter plaatse van de bestaande bebouwing bovendien verstoord is tot grotere diepte (circa 120 cm -Mv; 12,7 m +NAP) dan daarbuiten (circa 35-95 cm -Mv; 12,7-13,4 m +NAP). De aangetroffen humeuze ophooglaag is naar alle waarschijnlijkheid aangebracht in de late 19^e of 20^e eeuw, gebaseerd op de aanwezigheid van stukken industrieel wit aardewerk en draadnagels. Op basis van de bovenstaande gegevens is de verwachting op de aanwezigheid van intacte archeologische resten uit alle periodes naar een lage verwachting bij te stellen.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

1. Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?

Tijdens het veldonderzoek is aangetoond dat het plangebied ter plaatse van een dekzandrug ligt.

2. Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante niveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?

Op basis van het bureauonderzoek is de top van het dekzand aangemerkt als het archeologisch relevante niveau. Ter plaatse van boring 1 is vanaf een diepte van 35 cm -Mv (13,6 m +NAP) nog een BC-horizont aangetroffen. In de overige boringen ontbreekt een dergelijke laag en is sprake van verstoringen tot een diepte van 45-95 cm -Mv (12,7-13,4 m +NAP), ontstaan door de inrichting van het gebied in de 20^e eeuw. Hierdoor is sprake van een sterke versnippering van het archeologisch relevante niveau in het plangebied, te meer omdat door kabels en leidingen ook sprake is van verstoringen tot een diepte van 80-120 cm -Mv.

3. In hoeverre zijn de archeologisch relevante niveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?

Zie antwoord vraag 2.

4. Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied sprake is van een lage archeologische verwachting op de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum-Nieuwe tijd.

12. Conclusie en Advies

Conclusie

- Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied op een terrasafzettingsswelling afgedekt door een dekzandswelling aan de rand van de historische kern van Schijf ligt. Voor de top van het dekzand geldt een hoge verwachting op archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen. Vanaf de Late Middeleeuwen is een esdek opgebracht die een dikte heeft van minimaal 50 cm, gebaseerd op de kartering van hoge zwarte enkeerdgronden in het plangebied. Voor de Nieuwe Tijd geldt een lage archeologische verwachting aangezien er geen bebouwing zichtbaar is op historische kaarten. Sporen van landgebruik uit de Nieuwe Tijd kunnen wel worden verwacht. De bouw van de huidige bebouwing en de aanleg van nutsvoorzieningen hebben geleid tot een verstoring van de ondergrond van het plangebied tot dieptes van 80-120 cm -Mv.
- Tijdens het veldonderzoek is aangetoond dat het plangebied inderdaad ter plaatse van een dekzandswelling ligt. In boring 1 is een BC-horizont aanwezig in de top van het dekzand op een diepte van 35 cm -Mv (13,6 m +NAP), in de overige boringen is echter tot in de C-horizont sprake van een modern verstorings- of ophoogpakket met rood puin, industrieel wit aardewerk en draadnagels. Dit reikt tot een diepte van 45-95 cm -Mv (12,7-13,4 m +NAP), ter plaatse van de bestaande bebouwing reikt dit tot een diepte van 80-120 cm -Mv. Hierdoor is sprake van een sterk versnipperd en aangetast archeologisch relevant niveau en is sprake van een lager verwachting op de aanwezigheid van intacte archeologische resten uit alle periodes.

Advies

Voor het plangebied zijn in het kader van de voorgenomen sloop en nieuwbouw geen aanvullende maatregelen nodig. Geadviseerd wordt het plangebied voor wat betreft archeologie vrij te geven. Op het moment dat onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Rucphen).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport zal de bevoegde overheid (de gemeente Rucphen) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- Archeologische beleids- en verwachtingskaart van de gemeente Rucphen
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- archis.cultureelerfgoed.nl
- www.kadastralekaart.com
- www.archieven.nl
- www.pdok.nl
- www.ahn.nl
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (Stiboka)
- Geomorfologische kaart van Nederland
- www.bodemloket.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.kadaster.nl
- www.dinoloket.nl
- landschapinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/archeologische-landschappenkaart
- www.brabant.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/erfgoed/cultuurhistorische-waarden-in-brabant
- www.bhic.nl
- geoloket.provincieantwerpen.be/geoloketten/?viewer=extern&LayerTheme=12&extent=371183.1034793,6619826.820527,643298.9241744,6793491.748791,102100
- beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.topotijdreis.nl
- library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf
- noordbrabant.omgevingsrapportage.nl
- www.ikme.nl
- www.tracesofwar.com
- www.euroradar.nl/explosieven-opsporing/ruimingskaart/
- www.bouwdossiers.westbrabantsarchief.nl

Lijst met afbeeldingen

Figuur 1: Ligging van het plangebied op een topografische kaart uit 2019, bron: www.pdok.nl .	4
Figuur 2: Uitsnede van de Minuut uit 1811-1832. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).	17
Figuur 3: Uitsnede van een topografische kaart uit 1866 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.	17
Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1925 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.	18
Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1940 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.	18
Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1963 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.	19

Figuur 7. Uitsnede van een topografische kaart uit 1975 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.	19
Figuur 8. Uitsnede van een topografische kaart uit 1995 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.	20
Figuur 9. Uitsnede van een luchtfoto uit 2021. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.pdok.nl).	20
Figuur 10. Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (10-08-2022). Links een zicht richting het oosten vanaf boorpunt 5, rechts een zicht richting het oosten vanaf boorpunt 2. Fotograaf: J. Rap.	23

Literatuur

Bakker, H. de, 1966. De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland. In: Boor en Spade.

Bakker, H. de / J. Schelling, 1989. Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus. Wageningen.

Ball, E.A.G./R.M. van Heeringen, 2016, *Westelijk Noord-Brabant in het Malta-tijdperk. Synthetiserend onderzoek naar de bewoningsgeschiedenis van het westelijk deel van het Brabants Zandgebied*, Amersfoort, Nederlandse Archeologische Rapporten 51 – RCE.

Berendsen, H.J.A., 2005. Landschappelijk Nederland. Assen (Fysische Geografie van Nederland). Derde, geheel herziene druk.

Berendsen, H.J.A., 2004. De vorming van het land. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Boschloo, H.J., 2011. Rapport Archeologisch Bureauonderzoek: Sint Antoniusstraat 36-38 te Schijf gemeente Rucphen, 's-Heerehoek.

Klooster, B., Bosschloo H.J., 2008. Rapport archeologisch bureauonderzoek Sint Antoniusstraat 51 te Schijf gemeente Rucphen, Sagro

Mulder, E.F.J./ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff / T.E. Wong, 2003. De ondergrond van Nederland. Houten.

Putten, M.J., van, 2018. *Gemeente Rucphen. Plangebied Hoekvensedreef (nabij nr. 6) te Schijf*, BAAC bv

Rap J., 2021. *Schijf, Hoeksestraat tussen 15a en 17, gemeente Rucphen (NB). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase*, Nieuwegein (Transect-rapport 3323).

Ras, J. 2008. *Sint Anthoniusstraat 35. SOB research, Heinenoord*.

Ras, J., 2011a. *Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen (verkennende fase) Plangebied De Berg, Schijf, Gemeente Rucphen, Heinenoord*.

Ras, J., 2011b. *Inventariserend Veldonderzoek door middel van grondboringen (verkennende fase) Plangebied Sint Antoniusstraat 36 en 38, Schijf, Gemeente Rucphen, Heinenoord*.

Schor, E.A., 2016. *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase. Scherpenbergsebaan ten noorden van huisnummer 2 (perceel 409) te Schijf*. Archeodienst Rapport 886.

Schorn, E.A./ R. Nillesen, 2016. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek verkennende fase Scherpenbergsebaan (tussen huisnummer 2 en 6) te Schijf, Zevenaar.

Sonneveld, M./ M. van den Berg, 2019. Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. Proefsleuven. Schijf, Berg van Trijp. Gemeente Rucphen (NB), Nieuwegein (Transect-rapport 2111).

Stoots, R., 2021. Rapportage proefsleuvenonderzoek Zoeksestraat te Schijf in de gemeente Rucphen, Econsultancy B.V.

Timmermans, F./ L.Wetering-Korthorst/ G.R. Ellenkamp / H.J.L.C. Koopmanschap, 2019. *Toelichting op de actualisatie van de archeologiekaarten en beleid gemeente Rucphen 2019*. RWB, Etten-Leur.

Verboom-Jansen, M, / J. Rap, 2021. Schijf, Roosendaalsebaan tussen 20 en 24, gemeente Rucphen (NB). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase, Nieuwegein (Transect-rapport 3641).

Wetering-Korthorst/ L., F. Timmermans/ D. Melsen, 2019. *Nota Archeologie gemeente Rucphen*. Regio West-Brabant, Etten-Leur.

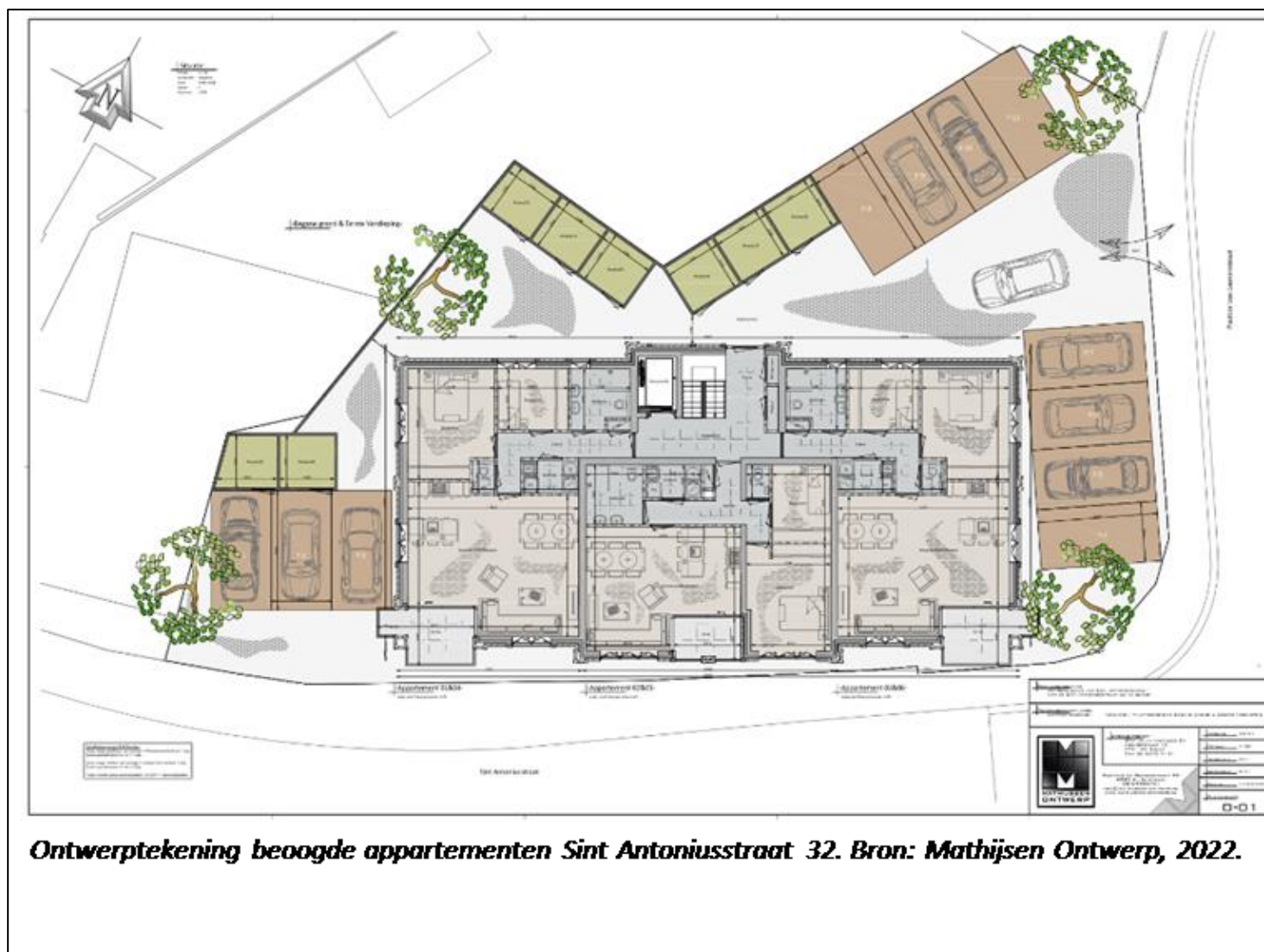
Wilgen, L.R. van, 2009a. Kadastrale percelen I 2054 en 2057, Zoeksestraat, Heinenoord.

Wilgen, L.R. van, 2009b. Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven Plangebied Zoeksestraat, Schijf, Gemeente Rucphen, Heinenoord.

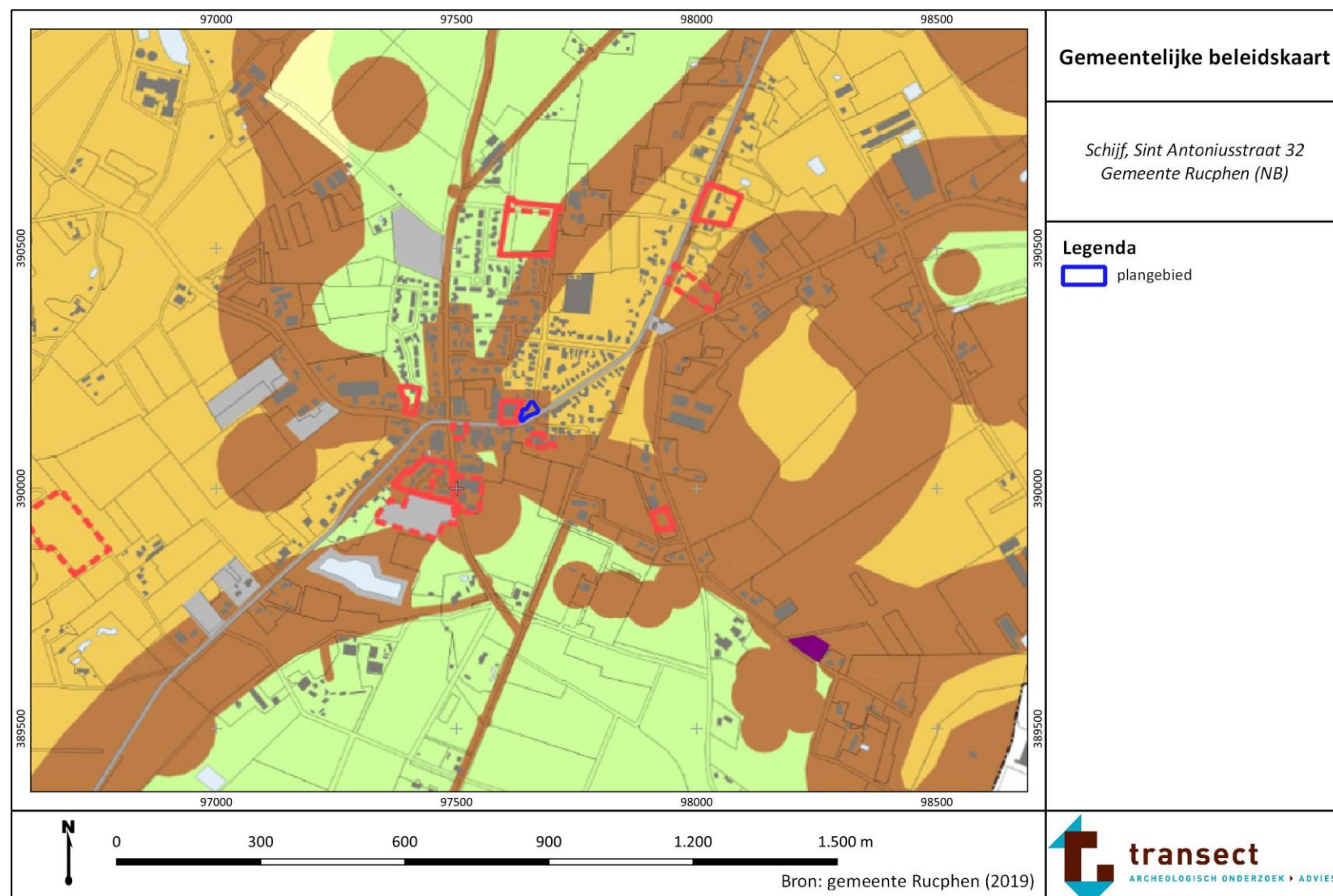
Wilgen, L.R. van, 2011. Archeologische Opgraving 'Plangebied Zoeksestraat, Schijf', Gemeente Rucphen, Heinenoord.

Zijverden, W.K van, / J. de Moor, 2014. Het groot profielenboek. Fysische geografie voorarcheologen. Leiden.

Bijlage 1: Plantekening

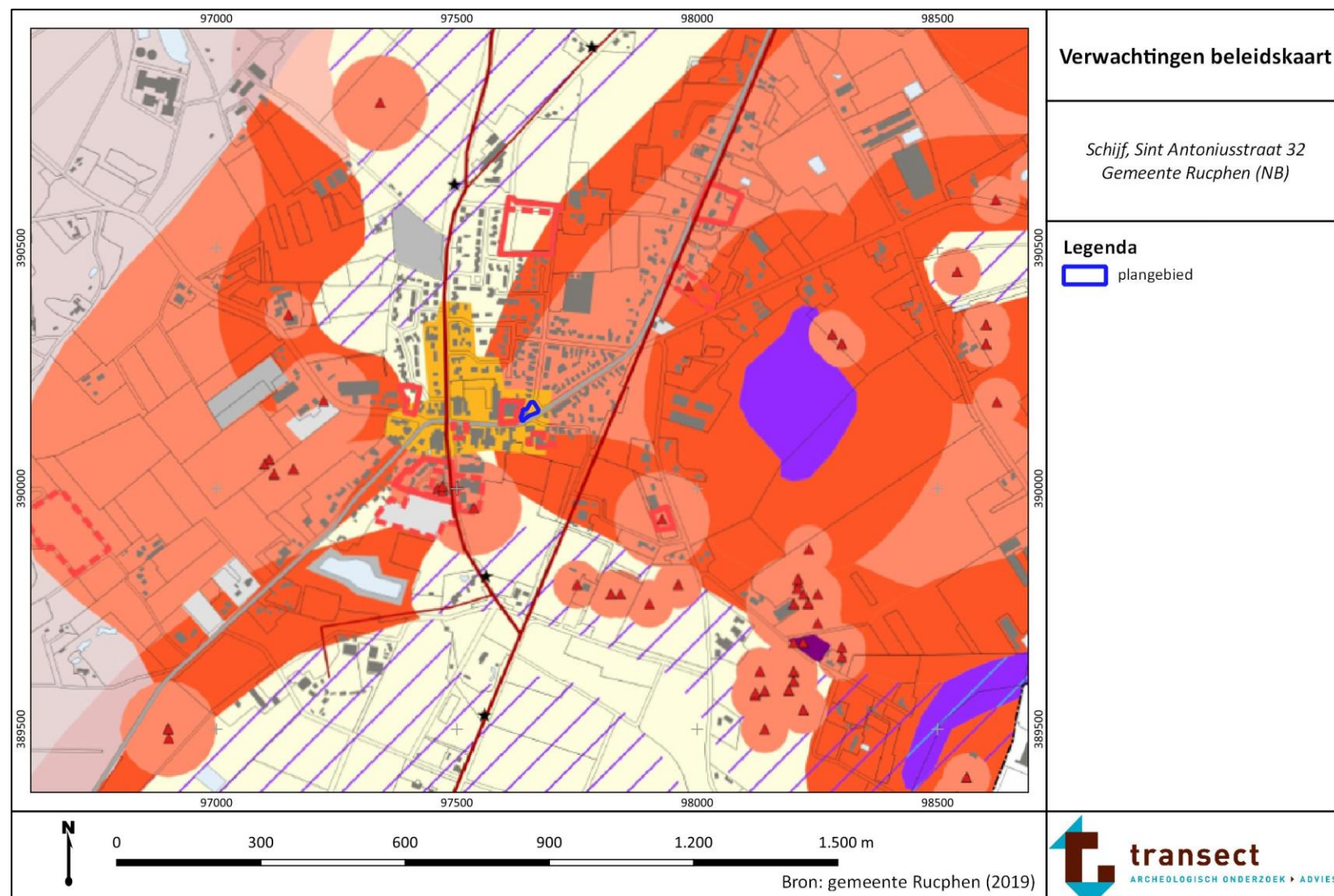

Bijlage 2: Archeologische beleidskaart van de gemeente Rucphen

	Waarde	Archeologie (zie ook verwachtingskaart)	Oppervlakte (m2)	Diepte (cm -mv)
	1	archeologisch monument	0	0
	2	historische kernen, bekende archeologische vindplaatsen en relictten, en hoge archeologische verwachting (tenminste) voor vindplaatsen van jager-verzamelaars	100	50
	3	hoge archeologische verwachting (overig), kans op resten gerelateerd aan de natte context	500	50
	4	middelhoge archeologische verwachting	1000	50
	5	lage archeologische verwachting (eventueel met kans op veenwinningsresten)	n.v.t.	n.v.t.
	-	geen archeologische verwachting (verstoord of vrij gegeven)	n.v.t.	n.v.t.
overig				
		lopend archeologisch onderzoek		
		archeologisch onderzoek status onbekend		
		gemeentegrens		
		oppervlakte water		

Bijlage 3: Verwachtingen beleidskaart van de gemeente Rucphen

legenda

archeologische waarden

- archeologische vindplaats
- archeologisch monument
- historische bewoningskern
- relict veenwinning
- hoofdvaart
- vaart

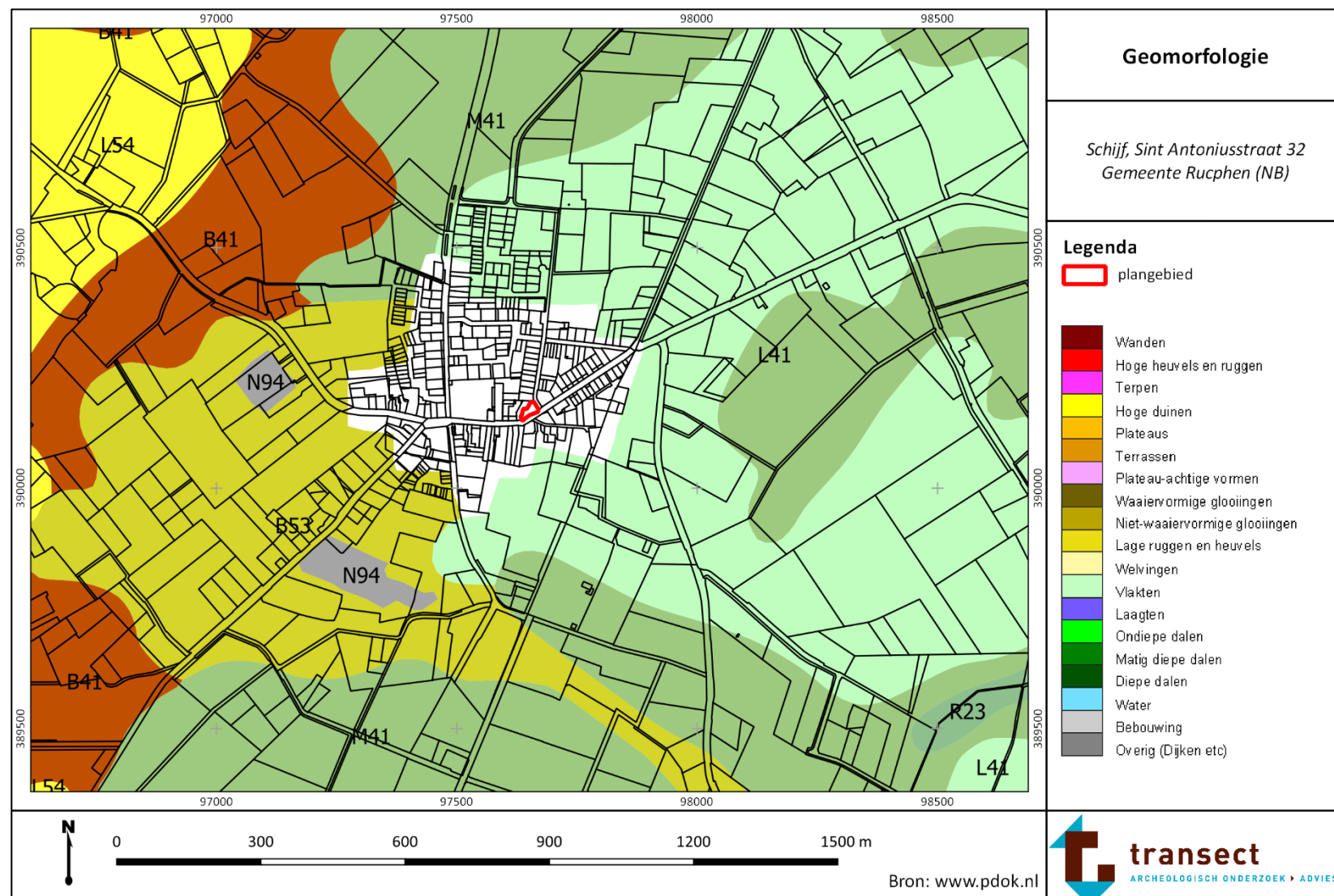
archeologische verwachting

- hoge verwachting (voor tenminste jager-verzamelaars)
- idem, maar in onzekere context door stuifzand
- hoge verwachting of bekende vindplaats
- idem, maar in onzekere context door stuifzand
- middelhoge verwachting
- lage verwachting
- kans op veenwinningsresten
- kans op resten gerelateerd aan natie context
- zone met bundels (mogelijke) karrensporen

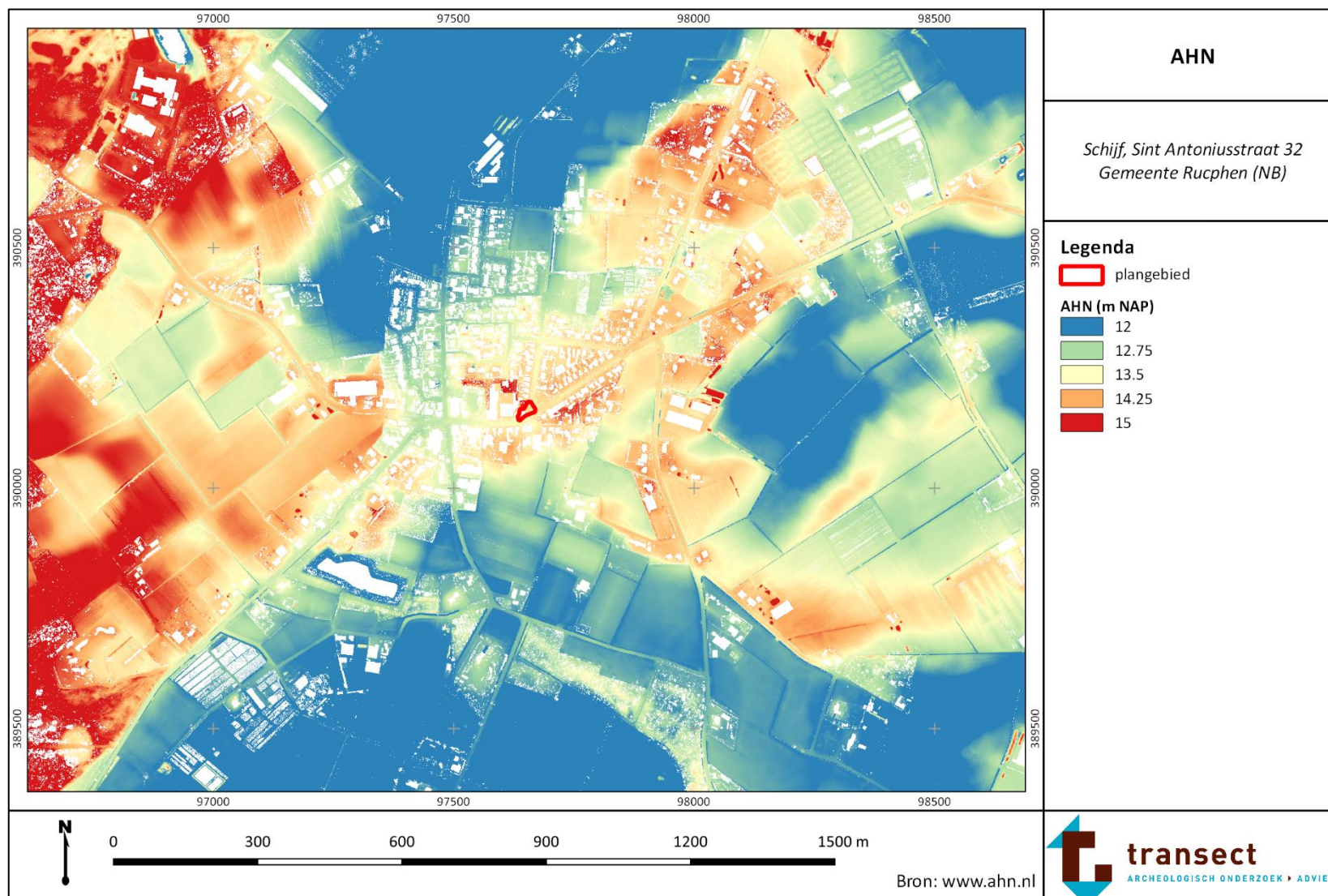
onderzoeksmelding

- afgerond
- loopt
- onbekend
- overig**
- ontgraven gebieden (geen verwachting)
- oppervlakte water
- gemeentegrens

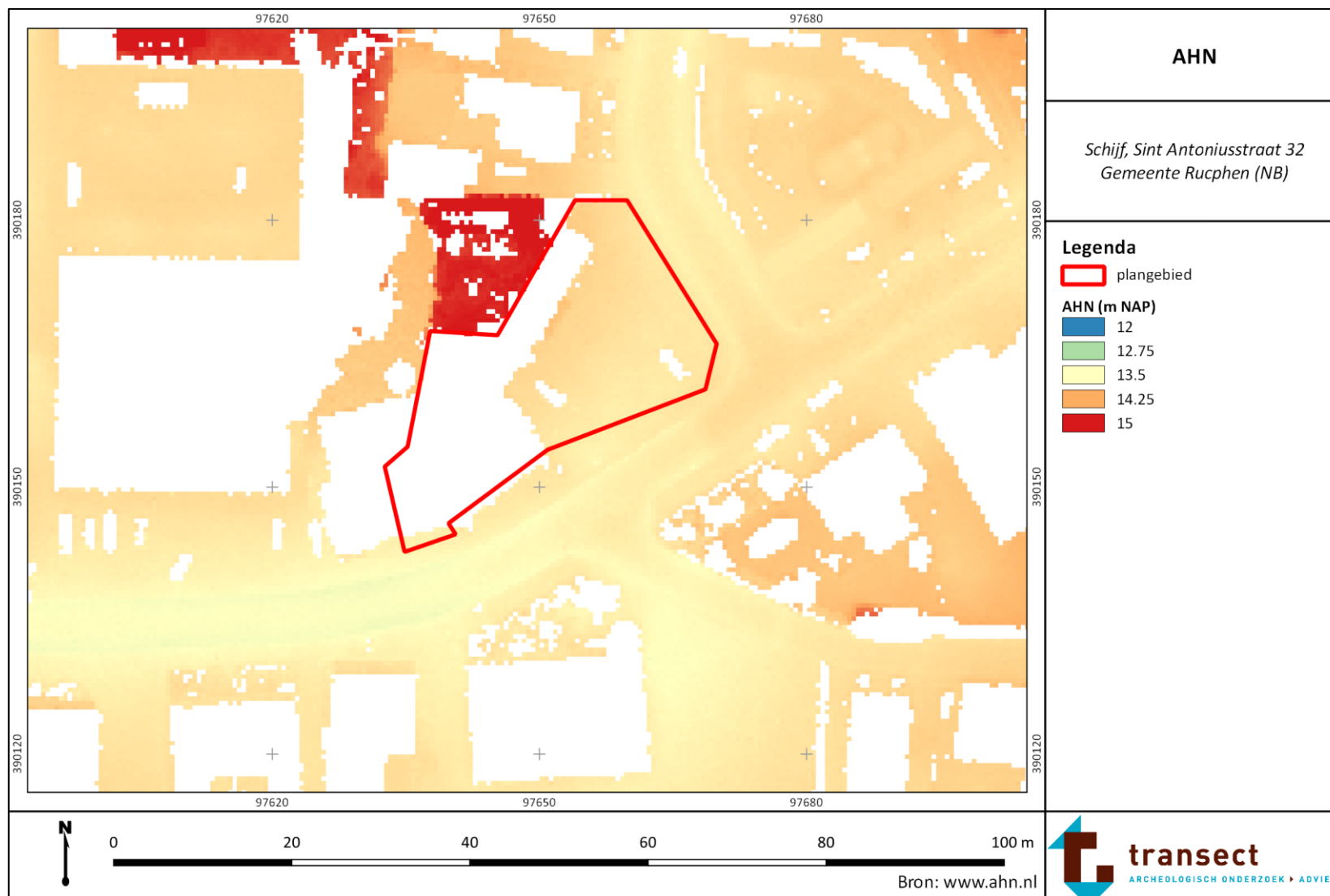
Bijlage 4: Geomorfologie

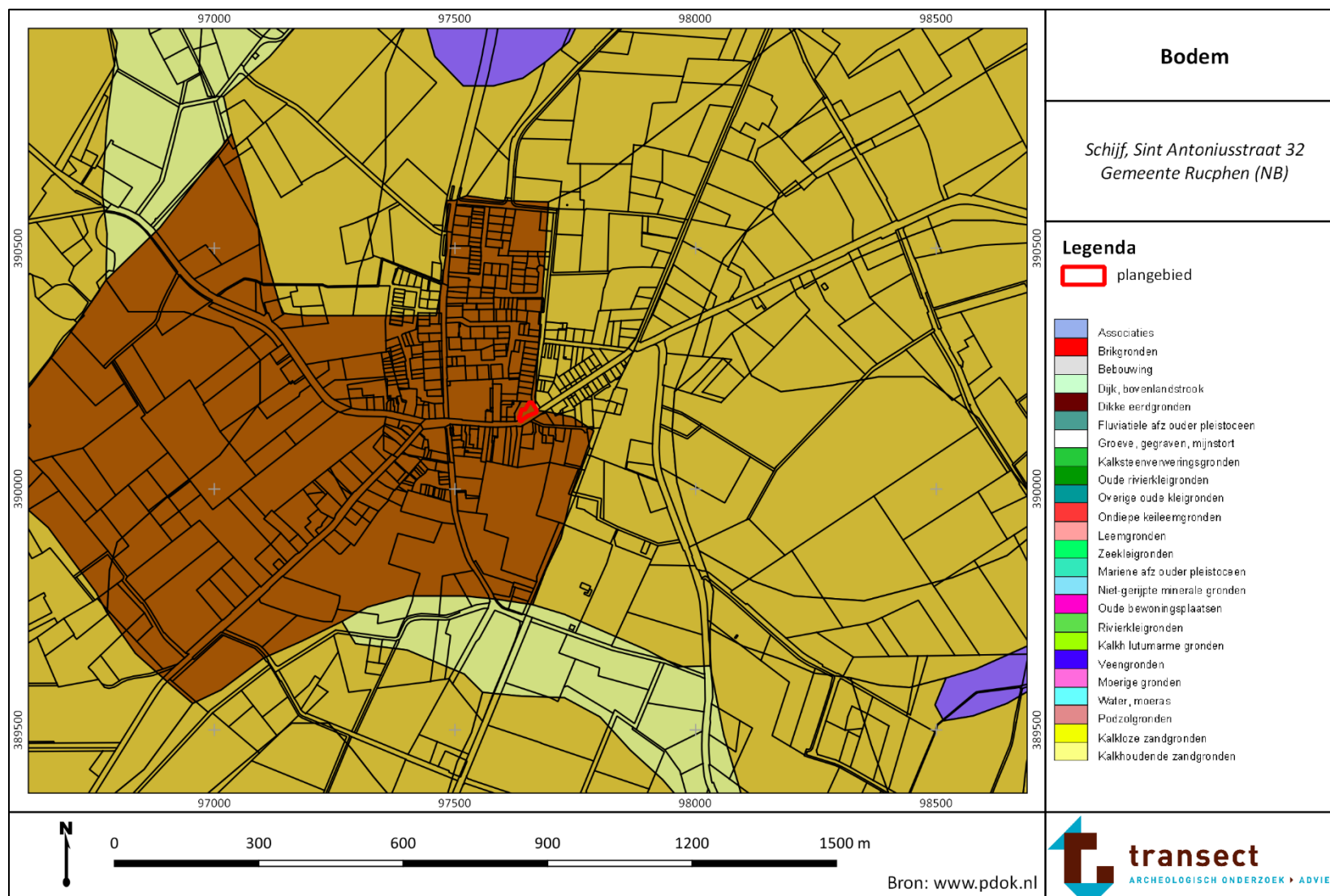
Bijlage 5: Hoogtekaart omgeving

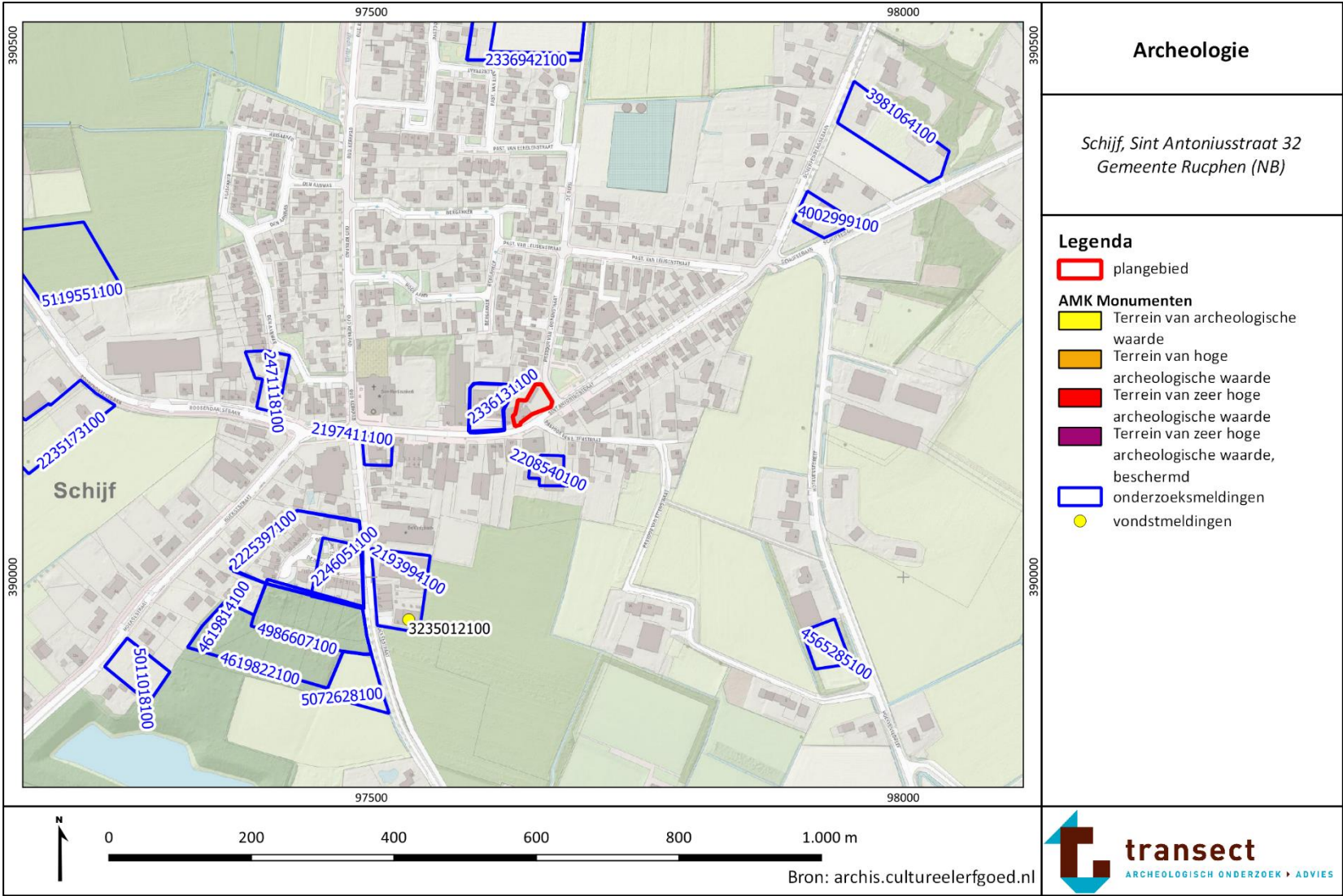
Bijlage 6: Hoogtekaart plangebied

Bijlage 7: Bodemkaart

Bijlage 8: Archeologische informatie

Bijlage 9: Boorpuntenkaart

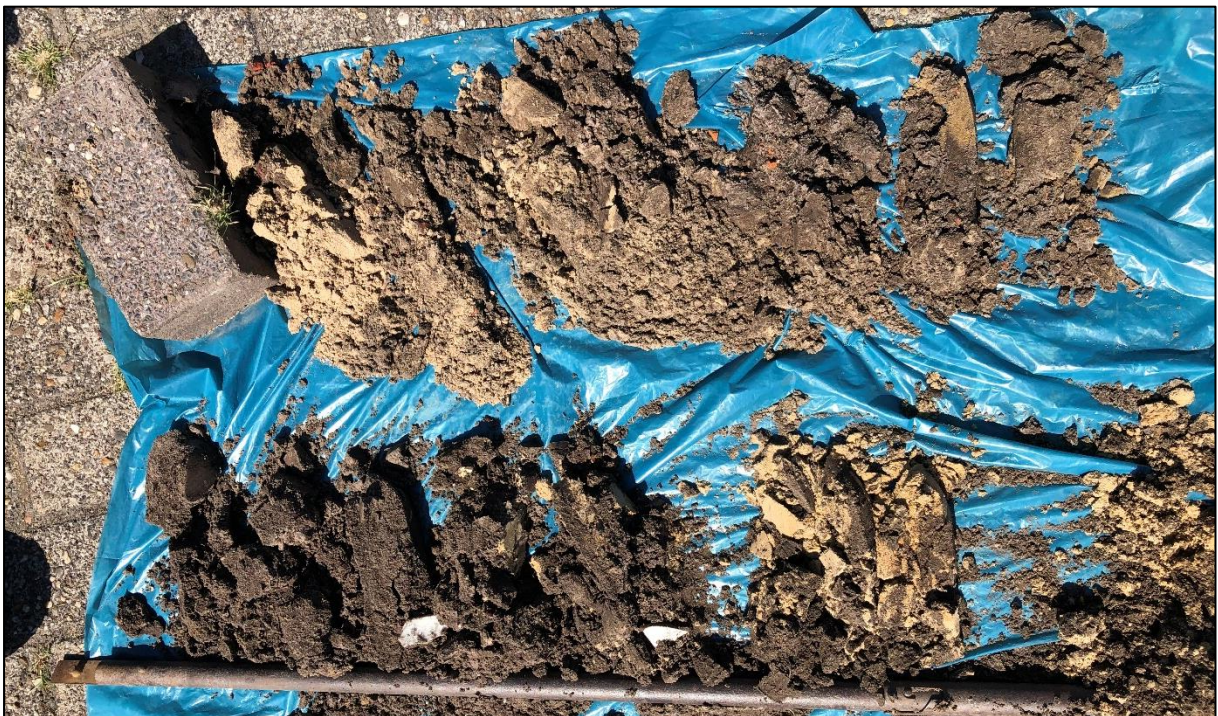

Bijlage 10: Foto's van boringen

Hieronder volgen enkele foto's van boringen. De boorkernen op onderstaande foto's zijn van rechts naar links uitgelegd, waarbij de onderkanten van de boringen naar boven wijzen (per 50 cm). De guts is naar links (het diepste punt) uitgelegd.

Boring 1.

Boring 3.

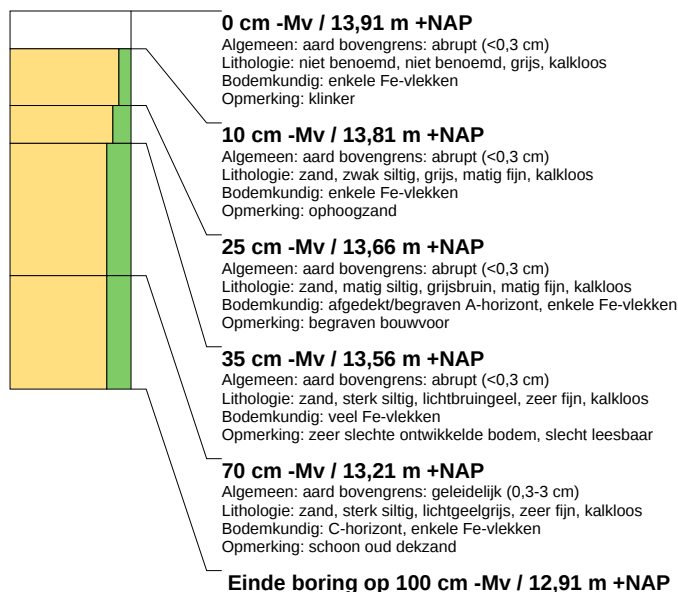

Boring 4.

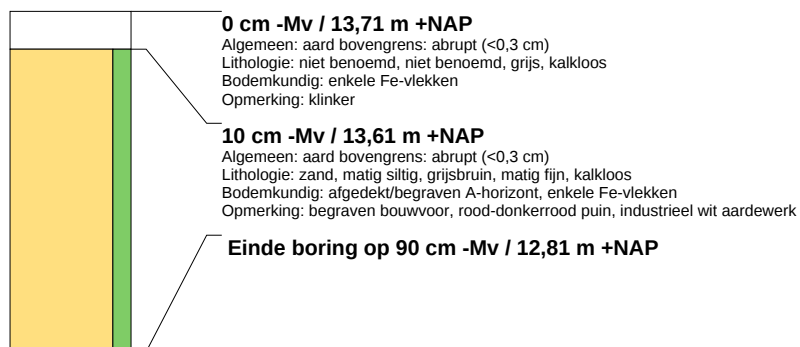
boring: 22621-1

beschrijver: JR, datum: 10-8-2022, X: 97.657, Y: 390.180, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 49F, hoogte: 13,91, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Rucphen, plaatsnaam: Schijf, opdrachtgever: AVECO de Bondt, uitvoerder: Transect b.v.

boring: 22621-2

beschrijver: JR, datum: 10-8-2022, X: 97.666, Y: 390.169, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 49F, hoogte: 13,71, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Rucphen, plaatsnaam: Schijf, opdrachtgever: AVECO de Bondt, uitvoerder: Transect b.v.

boring: 22621-3

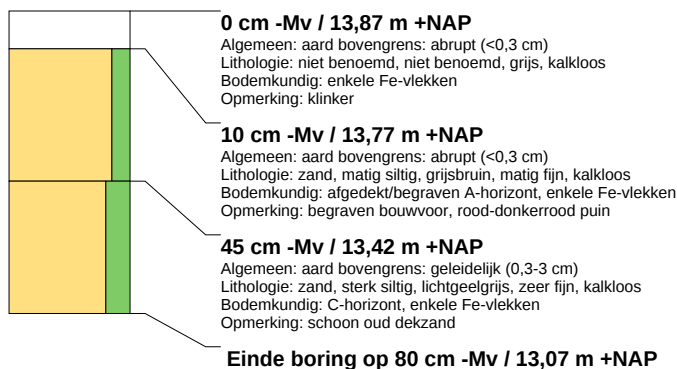
beschrijver: JR, datum: 10-8-2022, X: 97.660, Y: 390.160, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 49F, hoogte: 13,67, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Rucphen, plaatsnaam: Schijf, opdrachtgever: AVECO de Bondt, uitvoerder: Transect b.v.

boring: 22621-4

beschrijver: JR, datum: 10-8-2022, X: 97.654, Y: 390.167, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 49F, hoogte: 13,87, precisie hoogte: 1 cm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Rucphen, plaatsnaam: Schijf, opdrachtgever: AVECO de Bondt, uitvoerder: Transect b.v.

boring: 22621-5

beschrijver: JR, datum: 10-8-2022, X: 97.647, Y: 390.161, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 49F, hoogte: 13,82, precisie hoogte: 1 cm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Rucphen, plaatsnaam: Schijf, opdrachtgever: AVECO de Bondt, uitvoerder: Transect b.v.

